

MAGDALENA KOTUS*

Wydział Psychologii i Kognitywistyki UAM

Skala przywiązania do zwierząt domowych Lexington: polska adaptacja¹ oraz jej osobowościowe i emocjonalne korelaty²

The Lexington attachment to pets scale: a Polish adaptation and its personal and emotional correlates

Celem pracy była adaptacja Lexington attachment to pets scale (Laps) do warunków polskich oraz sprawdzenie czy istnieją powiązania między przywiązaniem do zwierząt domowych, a osobowością w teorii Wielkiej Piątki oraz regulacją emocjonalną. W badaniu własnym wzięło udział 426 osób w wieku od 18 do 77 lat. Do badania trafności kwestionariusza wybrano aspekt teoretyczny – analizę korelacji z innymi zmiennymi. Skala osiągnęła współczynnik rzetelności, afa Cronbacha między 0,80, a 0,91. Adaptowane narzędzie ma charakterystykę zbliżoną do oryginału kwestionariusza. Głównym zastosowaniem skali są badania naukowe. Badanie wykazało związki niektórych cech osobowości z natężeniem przywiązania w poszczególnych jego obszarach. Wyniki analiz sugerują, że osoby badane bardziej przywiązane do swoich zwierząt, mogą mieć większe trudności w zakresie zarządzania swoim stanem emocjonalnym.

Słowa kluczowe: *osobowość, przywiązanie do zwierząt domowych, relacje międzygatunkowe, regulacja emocji*

The aim of this study was to adapt the Lexington attachment to pets scale (Laps) to Polish conditions and to test whether there are links between attachment to pets and Big Five personality and emotional regulation. A total of 426 people aged between 18 and 77 years took part in the self-report study. The theoretical aspect - correlation analysis with other variables - was chosen to test the relevance of the questionnaire. The scale achieved a Cronbach's alpha between 0.8 and 0.91. The adapted tool has characteristics similar to the original questionnaire. The main use of the scale is in scientific research. The results of the analyses suggest that respondents who are more attached to their pets may have more difficulty in managing their emotional state. The

* Adres do korespondencji: kotusmagda@gmail.com

¹ Oryginalna skala została opisana i opublikowana w artykule: Johnson, P., Garrity, F., Stallones, L. (1992). Psychometric evaluation of the Lexington attachment to pets scale (LAPS). *Anthrozoös: A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals*, 5(3), 160-175. doi.org/10.2752/089279392787011395

² Raport z badania powstał na podstawie pracy magisterskiej „Przywiązanie do zwierząt domowych i jego psychologiczne korelaty”, napisanej na Wydziale Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Promotorką pracy była prof. dr hab. Elżbieta Hornowska, a recenzentką prof. UAM dr hab. Aleksandra Parobkiewicz-Jasielska.

study showed associations of some personality traits with attachment to pets in its different areas.

Keywords: *personality, attachment to pets, interspecies relationships, emotion regulation*

Wprowadzenie teoretyczne

Koegzystencja ludzi oraz towarzyszących im zwierząt doprowadziła do nawiązywania relacji międzygatunkowych oraz zaobserwowania wytwarzających się więzi. Chociaż dawniej istoty nie-ludzkie były uznawane bardziej za te, które są potrzebne człowiekowi w konkretnym przeznaczeniu, chociażby jako pomoc przy polowaniu (Hyams, 1972), dziś zwierzęta coraz częściej traktuje się podmiotowo. Relacje międzygatunkowe zmieniają się i coraz bardziej ewoluują (DeMello, 2012). Trudno jest jednak ustalić spójną definicję, która uwzględniałaby interdyscyplinarne spojrzenia na to zjawisko. Za wspólny mianownik można uznać niesymetryczność relacji, w której występuje odpowiedzialność człowieka i pewien rodzaj kierunkowości nie-ludzi (*non-human/non-human animals*) do bycia w niej. DeMello (2012) zwraca jednak uwagę na różnicę pomiędzy relacją człowieka ze zwierzętami domowymi, a zwierzętami w ogóle. W pierwszym przypadku relacja często (choć nie zawsze) opiera się bardziej na responsywności i obustronności. Zachowanie jednej ze stron jest uzależniona od drugiej. Interesującym przejawem więzi ze zwierzęciem domowym jest również komunikacja, którą część badaczy uznaje za dwustronną (Korpikiewicz, 2001; Lange, 2019). W posthumanistycznym podejściu mówi się o tym, że zwierzę może zajmować miejsce członka rodziny (Walsh, 2009; McConnell i in., 2019; Vogt-Kostecka, 2021) lub całkowicie zastępować interakcje i bliskie więzi międzyludzkie (Mamzer, 2015).

Powiązania międzygatunkowe nie są jednak jednoznaczne co obrazuje model Fox (1992, za: DeMello, 2012). Wyróżnił on cztery rodzaje relacji międzygatunkowych: zorientowaną przedmiotowo, utylitarną, potrzeby-zależności i aktualizującą się. Ludzie mogą podejmować się roli właściciela z różnych powodów, chociażby reprezentacyjnych. Dlatego wydaje się, że samo posiadanie to za mało. Szczególnie istotne, w kontekście relacji międzygatunkowych, może okazać się przywiązanie. Ma ono korzenie w teorii przywiązania Bowlby'ego (Johnson i in., 1992, Zilcha-Mano i in., 2011a) i tak samo jak to międzyludzkie, może wytworzyć się dzięki pojawieniu się koniecznych warunków jego postania (Bowlby 1982, za: Zilcha-Mano i in., 2011a). Wiąż, jaka tworzy się między ludźmi a ich podopiecznymi, ma swoje konsekwencje w różnorodnych benefitach z niej płynących.

Zaobserwowano, że krótkoterminowe i długoterminowe (Wells, 2009) relacje ze zwierzętami domowymi mogą przyczyniać się do korzyści emocjonalnych (DeMello, 2012; Sable, 2013; Sato i in., 2019), społecznych (Marks i in., 2010; Pachana i in., 2011; DeMello, 2012; Sane i Sawarkar, 2017; Wanser i in., 2019) zdrowotnych (Vormbrock i Grossberg, 1988; Kertes i in., 2016; Dinis i Martis, 2016; Magiera, 2018; McLaughlin i in., 2019; London i in., 2020; Maoz i in., 2021; Gadomski i in., 2022), rozwojowych (Marks i in., 2010; Pachana i in., 2011; DeMello, 2012; Gee i in., 2017; Kerns i in., 2017; Muldoon i in., 2019; Charmaraman i in., 2020), czy terapeutycznych (Zilcha-Manto, 2011_b; DeMello, 2012; Vrbanac i in., 2013; Potocka, 2019; Barnhart i in., 2020; Maoz i in., 2021). Wskazuje się, że w obrębie zdrowia psychicznego potrafią relacje te między innymi obniżyć tendencje do samookaleczania i prób samobójczych, poziom lęku, pobudzenie fizjologiczne (np. przez dotyk), zwiększać motywację, zmniejszyć samotności, poprawiać humor, przerywać ruminalacje oraz nadawać życiu badanych sens (Hawkins i in., 2021). Wskazuje się również, że przywiązanie do psa lub kota w dzieciństwie, zmniejsza ryzyko wystąpienia zaburzeń psychicznych w okresie nastoletnim (Gadomski i in., 2022). Inne badania przeprowadzone przez Coakley i in. (2020) wykazały, że regularne spotkania z psem terapeutycznym na oddziałach szpitalnych, prowadziły do obniżenia częstości rytmu akcji serca i spokojniejszego oddychania. Więzy międzygatunkowe mogą wspomagać również rozwój w obszarze socjoemocjonalnym, w tym naukę opiekuńczości, rozumienie i dzielenie się uczuciami, interpretację ekspresji twarzy, empatyzowanie, zachowania prospołeczne (początkowo w kontekście istotnie-ludzkich, a następnie ludzkich) (Melson, 2003; Hawkins i in., 2017), czy nabywanie umiejętności werbalnych, wzrost ilości zabawy i interakcji społecznych (Wanser i in., 2019). Wskazuje się również, że zwierzęta mogą być buforem w trakcie psychoterapii i stawać się jedną z kilku postaci przywiązania dającą poczucie bezpieczeństwa. Może podnosić to skuteczność oddziaływania terapeuty i ułatwiać nawiązywanie relacji z pacjentem (Zilcha-Manto, 2011_b).

Empiryczne korelaty przywiązania do zwierząt domowych

Przywiązanie do zwierząt domowych jest konstruktem, którego poziom może mieć znaczenie w kontekście różnych obszarów życia człowieka. Jednym z fundamentów funkcjonowania ludzi jest emocjonalność, a co za tym idzie istotnymi elementami składowymi tego obszaru są mechanizmy regulacji emocjonalnej (Gross, 2014). Człowiek wraz z rozwojem uczy się samoregulacji (Eisenberg i in., 2014), od strategii zewnętrznych po

te wewnątrz pochodne, które następnie mogą współwystępować (Gross, 2014). Wydaje się, że tworzące się między jednostką ludzką i nie-ludzką przywiązanie może być zjawiskiem, które wspiera zarówno nabywanie strategii regulacji jak i sam proces modyfikacji i modulowania emocji. Ludzkie doświadczenia, które zawierają w sobie przejawy przywiązania, zostają przechowywane w połączeniach nerwowych prawej półkuli mózgu i mogą w późniejszym czasie wpływać na regulację (Schore i Schore, 2010, za: Sable, 2013). Dodatkowo wskazuje się, że bezpieczne przywiązanie do opiekuna jest predykatorem skutecznego zarządzania emocjami (Cook i in, 2019, za: Longobardi i in, 2022). Jednak w związku z tym, że istnieje możliwość budowania przywiązania, także z innymi osobami i istotami niż rodzice, jednakowy efekt może pojawiać się w relacji ze zwierzęciem domowym (Hawkins i in., 2017, Longobardi i in., 2022). Wskazuje się także na wpływ więzi człowiek-zwierzę na budowanie kompetencji regulacji emocjonalnej i korzystanie z nich zwłaszcza u dzieci oraz zapobieganie deregulacji w przyszłości (Walsh, 2009; Fridemann i Thomas, 2010, za: Boyer, 2014; Pichot 2012, za: Boyer, 2014; Sato i in. 2019; Hawkins i in. 2022).

Inną kwestią jest to, co sprawia, że poziom przywiązania może znacznie różnić się między ludźmi. Wcześniejsze badania nie przedstawiają wielu treści na temat tego jakie konotacje zachodzą między cechami osobowości, a przywiązaniem do zwierząt domowych. Jednak te, która powstały sugerują, że osobowość różnicuje ludzi pod względem natężenia przywiązania do ich zwierząt towarzyszących. Już Levison (1978) wskazywał, że rozwój osobowości odbywa się całe życie, a zwierzę może być zarówno zasobem, oparciem jak i czynnikiem wyzwalającym zmiany jednostkowe. Bagley i Gonsman (2005) sprawdzali, czy istnieje związek między przywiązaniem do zwierząt domowych, a czterema wyodrębnionymi w kwestionariuszu *the KFTS (the Keirse Four Types Sorter)* typami osobowości. Wyniki wskazują, że wyróżniająca się siła przywiązania charakteryzuje osoby, które posiadają osobowość Idealisty. Ludzie ci, przejawiają cechy takie jak życzliwość, empatia, zgodność z moralnym postępowaniem, czy działanie zgodnie z przeczuciami. Sprawdzono również zależności między przywiązaniem do zwierząt, a cechami Wielkiej Piątki. Okazuje się, że wśród właścicieli kotów sumienność jest dodatnio skorelowana z ogólnym przywiązaniem, a neurotyzm zarówno z ogólnym przywiązaniem jak i przywiązaniem lękowym (Reevy i Delgado, 2020). Podobne wyniki odnośnie neurotyzmu przedstawił de Albuquerque i in. (2023). Jednak w tym badaniu ukazano również dowody na to, że właściciele zwierząt domowych (zwłaszcza kotów i psów) charakteryzują się wyższym poziomem ekstrawersji.

Charakterystyka oryginalnego Kwestionariusza przywiązania do zwierząt domowych Lexington

Naukowe zainteresowanie tematem przywiązania do zwierząt domowych oraz próby jego pomiaru doprowadziły do powstania *the Lexington Attachment to Pets Scale (Laps)*. Johnson, Garrity oraz Stallones (1992) skonstruowali tę skalę przez analizę oraz adaptację wskaźników wykorzystanych do konstrukcji wcześniej powstałych narzędzi (Holcomb i in., 1985; Poresky i in, 1987, Wilson i in., 1987; Lago i in, 1988; Poresky i in., 1988 za: Johnson i in. 1992), tak aby poprawić właściwości psychometryczne pomiaru opisywanego konstruktów. Autorzy kwestionariusza oparli jego podstawy na założeniu teoretycznym podkreślającym istotę przywiązania dla ludzkiego zdrowia (Johnson i in.,1992). Oryginalna skala została wyposażona w pozycje testowe reprezentujące niskie przywiązanie do zwierząt, co odróżnia ją od wcześniej powstałych narzędzi. Sugeruje to, że poprzednie próby pomiaru relacji człowiek-zwierzę mogły nie być trafne (Johnson, Garrity, Stallones, 1992).

Oryginalny kwestionariusz zawiera 23 pozycje, którymi przebadano 412 osób wykorzystując do tego ankietę telefoniczną. Narzędzie posiada trzy skale składowe, czyli *Generalne przywiązanie* (11 pozycji), *Zastępowanie człowieka* (7 pozycji) oraz *Prawa zwierząt* (5 pozycji). Wyniki kwestionariusza można uzyskać przez sumowanie pozycji przyporządkowanych do poszczególnych podskal. Oryginalna wersja kwestionariusza charakteryzuje się wysoką rzetelnością. Alfa Cronbacha osiągnęła wartość 0,90 dla Ogólnego przywiązania, 0,85 dla Zastępowania ludzi oraz 0,80 dla Praw zwierząt. Autorzy zmierzli parametry skali przez badanie korelacji między pozycjami, a skalą, analizę jednoczynnikową oraz Teorię odpowiedzi na pozycję testową (ITR). Analizy wykazały, że skala jest narzędziem odpowiednim do różnicowania przywiązania właścicieli wszystkich zwierząt domowych.

Hipotezy

W celu przeprowadzania badań własnych wyodrębniono trzy zmienne takie jak: 1) przywiązanie do zwierząt, 2) trudności w regulacji emocji oraz 3) osobowość. Pozwoliło to na skonstruowanie hipotez badawczych oraz sprawdzenie trafności teoretycznej polskiej wersji *Skali przywiązania do zwierząt domowych Lexington*.

H1. Istnieje związek pomiędzy cechami osobowości, a stopniem przywiązania do zwierzęcia domowego.

Wśród różnic indywidualnych człowieka, osobowość to konstrukt względnie stały, z definicji zakładający istnienie fundamentu neurofizjologicznego (Strelau, 2014). Jako predyspozycja do postępowania przez jednostkę w określony sposób (Strelau, 2014) to właśnie osobowość może determinować siłę przywiązania do zwierzęcia domowego, przejawiającą się przez postawy oraz zachowania względem przedstawicieli innych gatunków. Powiązania cech osobowości w ujęciu Wielkiej Piątki z przywiązaniem opisywali Reevy i Delgado (2020), czy de Albuquerque i in. (2023). Dodatkowo Bagley i Gonsman (2005) wykazali związek między wymienionymi zmiennymi przy użyciu skali *the KFTS (the Keirse Four Types Sorter)*. W tym badaniu osobowość Idealisty (osoby charakteryzujące się serdecznością, empatią, kierujące się etyką i intuicją) przejawiała istotnie silniejszy związek z przywiązaniem niż Racjonalistów (osoby kierujące się faktami i dowodami naukowymi, niezależne oraz racjonalne) i Artylerzystów (osoby aktywne, odważne o zmyśle estetycznym, odczuwające potrzebę kierowania innymi i intensywnego doświadczania życia) (Bagley i Gonsman, 2005)

H2. Osoby silnie przywiązane do zwierzęcia domowego mają mniejsze trudności w regulacji emocji.

Człowiek decyduje się na różne „[...] strategie kontrolująco-korygujące [...]” (Doliński i Błaszczak, 2011 s.32) emocje, które mogą być automatyczne jak i podmiotowe (Doliński i Błaszczak, 2011). Badania pokazują znaczący wpływ zwierząt na człowieka w sferze emocjonalnej, ale nie tylko. Szczególne ważne może okazać się tutaj przywiązanie jako emocjonalna więź ingerująca w funkcjonowanie jednostki. Potwierdzeniem przytoczonych twierdzeń mogą być przykładowe badania, które wykazały predykcyjną rolę przywiązania do zwierząt na empatię u młodych dorosłych (Khalid i Naqiv, 2016) lub badanie, którego wyniki sugerują, że relacja dziecka ze zwierzęciem może przeciwdziałać problemom w regulacji oraz poprawiać funkcjonowanie emocjonalne na różnych płaszczyznach (Sato i in. (2019). Istotną rolę zwierząt w regulacji emocjonalnej człowieka opisali także Maoz i in. (2021) oraz Boyer (2014).

Badanie własne

Procedura adaptacji

Adaptację oryginalnego narzędzia *the Lexington Attachment to Pets Scale (Laps)* oparto na metodzie translacji. Polega ona na przełożeniu poszczególnych pozycji testowych

na język polski, przy jednoczesnym dostosowaniu form niektórych, niemożliwych do dosłownego tłumaczenia sformułowań językowych. Należy dodać, że konstrukt przywiązania do zwierząt domowych uznano za uniwersalny kulturowo. Można zmierzyć go za pomocą adaptowanej skali niezależnie od kultury, z jakiej pochodzą osoby badane. Przekład został poddany weryfikacji przez sędziego kompetentnego posługującego się biegle językiem angielskim i poprawiony tak, aby jak najwierniej oddać znaczenie oryginalnych pozycji kwestionariusza.

Metody

Na potrzeby badania własnego zastosowano analizę macierzy korelacji wykorzystując w tym celu współczynnik *r Spearmana*. Pozwoliła ona na sprawdzenie trafności teoretycznej adaptowanego narzędzia. W tym celu wyodrębniono zmienne takie jak: a) trudności w regulacji emocji oraz b) osobowość. Do sprawdzenia rzetelności poszczególnych skal posłużono się współczynnikiem Alfa Cronbacha.

Aby przeprowadzić badanie własne użyto również dwóch metod psychometrycznych scharakteryzowanych poniżej:

Krótki Inwentarz osobowości TIPI-PL

TIPI-PL to skrócona wersja kwestionariusza *NEO-FFI* (Costa, McCrae, 1992). Polska adaptacja została stworzona przez Sorkowską, Słowińską, Zbieg oraz Sorkowskiego (2014). Narzędzie zawiera dziesięć pozycji mierzących natężenie pięciu cech osobowości poprzez skale: *Ekstrawersja*, *Ugodowość*, *Sumienność*, *Otwartość na doświadczenia* i *Stabilność emocjonalna*. Osoba badana ma za zadanie ustosunkować się do danej pozycji poprzez siedmiostopniową skalę od jeden (*Zdecydowanie się nie zgadzam*) do siedmiu (*Zdecydowanie się zgadzam*). Warto podkreślić, że kwestionariusz *TIPI-PL* został stworzony przez ulepszenie trafności treściowej pozycji i wybór konkretnie dobranych, wszechobejmujących przymiotników (Sorkowska i in., 2014). W badaniu własnym wyliczono rzetelność za pomocą Alfę Cronbacha, która osiągnęła kolejno: a) 0,74 dla *Ekstrawersji*, b) 0,64 dla *Ugodowości*, c) 0,77 dla *Sumienności*, d) 0,75 dla *Stabilności emocjonalnej* e) 0,35 dla *Otwartości na doświadczenia*. Najniższą rzetelność uzyskała podskala mierząca *Otwartość na doświadczenia*, należy jednak pamiętać, że składają się na nią tylko dwie treściowo opozycyjnie pozycje. W konsekwencji, również podczas polskiej adaptacji kwestionariusza, obniżyło to wartość rzetelności podskali (Sorkowska i in., 2014).

Kwestionariusz trudności w regulacji emocji DERS/PL

Kwestionariusz DERS/PL to narzędzie stworzone przez Gratz i Roemer (2004 za: Czub, 2012). Zostało zaadaptowane do wersji polskiej przez Czuba i Brzezińską (2012). Narzędzie powstało dla celów klinicznych, ale aktualnie jest wykorzystywane na szerszą skalę w badaniach zarówno dorosłych jak i młodzieży (Czub, 2012). Polska wersja kwestionariusza zawiera 23 pozycje. Można w nich odnaleźć sześć wymiarów, które odnoszą się do szerokiego zakresu słabości i kłopotów, składających się na deregulację emocjonalną. Są to kolejno: a) Nieakceptowanie reakcji, b) Trudności w realizacji zachowań ukierunkowanych na cel, c) Trudności w kontroli impulsów, d) Braki w świadomości emocji, e) Ograniczony dostęp do strategii regulacji emocji oraz f) Braki w rozumieniu emocji. Osoby badane proszone są o ustosunkowanie się do stwierdzeń na pięciostopniowej skali od zera (Niemal nigdy) do czterech (Niemal zawsze). Alfa Cronbach dla poszczególnych podskal w badaniu własnym wyniosła a) 0,92 dla Ogólnych trudności w regulacji emocji, b) α Cronbacha = 0,86 dla Nieakceptowania reakcji emocjonalnych; c) 0,90 dla Trudności w realizacji zachowań ukierunkowanych na cel; d) 0,90 dla Trudności w kontroli impulsów, e) 0,80 dla Braków w świadomości emocji; f) 0,89 dla Ograniczonego dostępu do strategii regulacji emocji oraz g) 0,79 dla Braków w rozumieniu emocji.

Przebieg badań

Badanie własne przeprowadzono z zastosowaniem zgłoszeń ochotniczych do indywidualnej ankiety internetowej. Zaproszenie do niej zostało rozpowszechnione w socialmediach. Osoby badane po zapoznaniu się z instrukcją i udzieleniu zgody na udział w badaniu zostały poproszone o wypełnienie kolejno trzech kwestionariuszy: a) *Krótkiego Inwentarza Osobowości*, b) *Trudności w Regulacji Emocji*, c) *Skali przywiązania do Zwierząt Domowych Lexington*. Na ostatniej stronie ankiety znajdowała się metryczka demograficzna. Zastosowana kolejność narzędzi była celowa. Osobom badanym zostały przedstawione informacje na temat ogólnego celu badania, jego przebiegu, możliwości rezygnacji, osób mających dostęp do danych surowych, anonimowości ankiety oraz kontaktu z osobą badającą. Badanie trwało półtorej miesiąca między marcem, a majem 2022 roku.

Uczestnicy Badania

W badaniu wzięło udział 426 osób. Było to 357 kobiet (ponad 83%), 67 mężczyzn (ponad 15%) oraz 2 osoby deklarujące płeć inną (0,50%). Osoby badane, które wzięły udział w ankiecie miały między 18, a 77 lat ($M=32,08$; $SD=10,53$). Dwie osoby (0,50%) zadeklarowały posiadanie wykształcenia podstawowego, dziewięć osób (ponad 2%) zawodowego, 143 osoby (ponad 33%) średniego oraz 272 osób (ponad 63%) wyższego. Trzysta osiemdziesiąt dziewięć osób (ponad 91%) podczas wypełniania badania posiadało zwierzę domowe, a 411 osób (ponad 96%) posiadało je w domu kiedykolwiek. Trzysta trzydzieści dziewięć osób badanych (prawie 80%) wychowywało się ze zwierzęciem domowym. Wyniki pokazują, że przebadane osoby najczęściej dzielą odpowiedzialność opieki nad zwierzęciem pomiędzy różnych członków rodziny. Dokładnie zadeklarowało to 210 osób (ponad 51%), z grupy osób badanych, które odpowiedziały na to pytanie. Liczba osób, które głównie same podejmują tę działalność wyniosła 168 (ponad 39%). Natomiast 38 osób ankietowanych (ponad 9%) odpowiedziało, że opiekę nad zwierzęciem sprawuje głównie inny członek rodziny. Osoby badane w większości deklarowały posiadanie psów i kotów, natomiast pojawiły się także odpowiedzi właścicieli gryzoni, gadów, ptaków czy pajęczaków. Zaobserwowano również dużą rozpiętość dotyczącą czasu posiadania swoich zwierząt. Część przebadanych osób posiadała swoje zwierzęta dopiero kilka miesięcy, inni nawet kilkadziesiąt lat.

Wyniki

Adaptowany kwestionariusz charakteryzuje się wysoką rzetelnością. Alfa Cronbacha dla *Ogólnego przywiązania* wyniosła 0,91, dla *Zastępowania ludzi* 0,84 oraz dla *Praw zwierząt* 0,80.

Pierwsza z postawionych hipotez badawczych została częściowo potwierdzona. Korelacja między *Ekstrawersją*, a *Zastępowaniem człowieka* wyniosła $r_{Spearmana} = -0,20$ na poziomie $p < 0,01$. Wystąpiła również korelacja między *Ekstrawersją*, a *Prawami zwierząt*, która wyniosła $r_{Spearmana} = -0,10$ na poziomie $p < 0,05$. Korelacja między *Stabilnością emocjonalną*, a *Zastępowaniem człowieka* wyniosła $r_{Spearmana} = -0,27$ na poziomie $p < 0,01$. Korelacja między *Stabilnością emocjonalną*, a *Prawami zwierząt* wyniosła $r_{Spearmana} = -0,17$ na poziomie $p < 0,01$. Zauważono także dodatni związek pomiędzy *Ugodowością* ($r_{Spearmana} = 0,17$) i *Sumiennością* ($r_{Spearmana} = 0,14$), a *Ogólnym przywiązaniem* na poziomie $p < 0,01$ oraz pomiędzy *Sumiennością*, a *Prawami zwierząt*, który wyniósł

$r_{Spearmana}=0,14$ na poziomie $p < 0,01$. Wszystkie zaobserwowane korelacje były niskie.

Druga z postawionych hipotez badawczych nie potwierdziła się. Wyjątkiem jest tutaj korelacja pomiędzy *Ogólnym przywiązaniem*, a *Brakami w świadomości emocji*, która wyniosła $r_{Spearmana} = -0,13$ na poziomie $p < 0,001$. Poza tym słabym związkiem, zaobserwowano korelacje na poziomie $p < 0,01$, pomiędzy: *Ogólnym przywiązaniem*, a *Trudnościami w realizacji zachowań ukierunkowanych na cel* ($r_{Spearmana} = 0,12$). Wystąpiły również korelacje między *Zastąpieniem człowieka*, a *Ogólnymi trudnościami w regulacji emocji* ($r_{Spearmana} = 0,26$), *Nieakceptowaniem reakcji emocjonalnych* ($r_{Spearmana} = 0,22$), *Trudnościami w realizacji zachowań ukierunkowanych na cel* ($r_{Spearmana} = 0,24$), *Trudnościami w kontroli impulsów* ($r_{Spearmana} = 0,17$), *Ograniczonym dostępem do strategii regulacji emocji* ($r_{Spearmana} = 0,29$) oraz *Brakami w rozumieniu emocji* ($r_{Spearmana} = 0,14$). Wystąpiła także korelacja między *Prawami zwierząt*, a *Trudnościami w realizacji zachowań ukierunkowanych na cel* ($r_{Spearmana} = 0,13$) i *Ograniczonym dostępem do strategii regulacji emocji* ($r_{Spearmana} = 0,15$). Pojawił się również słaby dodatni związek między *Prawami zwierząt*, a *Ogólnymi trudnościami w regulacji emocji*, który wyniósł $r_{Spearmana} = 0,09$ na poziomie $p < 0,05$.

Dyskusja

Badania własne sugerują, że istnieją związki między cechami osobowości, a przywiązaniem do zwierząt domowych. Są one dość słabe i nie występują między wszystkimi zmiennymi, ale pozwalają na częściowe potwierdzenie pierwszej hipotezy. Jeśli chodzi o związki przywiązania do zwierząt z trudnościami w regulacji emocji, to wyniki sugerują sytuację odwrotną do zakładanej. Można przyjąć, że hipoteza druga nie potwierdziła się. Analizy wskazują, że osoby bardziej przywiązane do swoich zwierząt, mogą mieć większe trudności w obszarze zarządzania emocjami.

Badanie ukazało, że ludzie o wysokiej ugodowości i sumienności są ogólnie bardziej przywiązani do swoich zwierząt domowych. Osoby, które są bardziej ekstrawertyczne oraz stabilne emocjonalnie, rzadziej zastępują bliskich i znajomych zwierzętami domowymi. Dodatkowo osoby neurotyczne oraz wysoko sumienne i introwertyczne, częściej uważają prawa zwierząt za istotną wartość w swoim życiu. Wyniki te są częściowo zbieżne z poprzednimi pracami naukowo-badawczymi, w których odnotowano pozytywny związek między przywiązaniem do zwierząt towarzyszących, a wyższym poziomem sumienności (Reevy i Delgado, 2020) i neurotyzmu (Reevy i Delgado, 2020; de Albuquerque i in. 2023).

Pierwsza z wspomnianych cech może wiązać się z większym zaangażowaniem i czujnością w opiece nad zwierzęciem (Reevy i Delgado, 2020), co wyjaśnia istotność związku tej cechy z obszarem przywiązania jakim są prawa zwierząt. Chociaż Bagley i Gonsman (2005) używali w swoich badaniach podziału osobowości wynikającego z kwestionariusza *the KFTS (the Keirsey Four Types Sorter)*, to opis Idealistów (charakteryzujących się wysokim przywiązaniem) częściowo pokrywa się z przejawami ugodowości (np. chęć postępowania zgodnie z regułami). Można więc uznać, że jest to kolejna zbieżność, z wcześniejszymi analizami. Nowością jest związek przejawów przywiązania do zwierząt z wysoką stabilnością emocjonalną, ekstrawersją oraz introwersją. Wydaje się jednak, że wyniki te są zgodne z charakterystyką wspomnianych cech. Osoby odznaczające się chęcią przebywania w gronie innych oraz równowagą emocjonalną (Zawadzki i in., 1998), nie odczuwają potrzeby zastępowania relacji międzyludzkich innymi. Są one dla nich satysfakcjonujące, a nawet pożądane. Jeżeli chodzi o prawa zwierząt i introwersję, to warto zauważyć, że osoby charakteryzujące się tą cechą częściej są skłonne do refleksji i analizy własnych doświadczeń (Zawadzki i in., 1998). Istnieje prawdopodobieństwo, że przekłada się to na zwiększoną uważność i poczucie konieczności ochrony i respektowania szacunku do innych gatunków.

Okazuje się, że ludzie przejawiający wyższe przywiązanie do zwierząt domowych w różnych jego obszarach, gorzej radzą sobie z regulacją emocji. Wyjątkiem okazały się osoby ogólnie bardziej przywiązane do zwierząt, które mogą mieć mniejsze braki w świadomości emocjonalnej. Chociaż ten związek ma niską siłę, to jego pojawienie się może wyjaśniać badanie Su i in. (2018). Badacze ci odkryli związek pomiędzy przywiązaniem do zwierząt, a przypisywaniem im stanów emocjonalnych. Taki zabieg łączy się z odczytaniem ekspresji zwierząt i próbą uświadomienia sobie jakie emocje mogą odczuwać. Być może wykształcenie takiej umiejętności w odniesieniu do swoich towarzyszy, przekłada się również na wzrost świadomości emocjonalnej w odniesieniu do siebie. Sama umiejętność używania ekspresji emocjonalnej, przekłada się na rozpoznawanie emocji (Sato i in., 2019). Obszar ten wymaga jednak eksploracji. Osoby badane przejawiające przywiązanie we wszystkich jego obszarach, wykazywały różnorodne trudności w zarządzaniu własnym stanem emocjonalnym. Być może relacja ze zwierzętami nie ma wpływu na regulację emocji jako charakterystykę jednostki (zwłaszcza u dorosłych, którzy przeszli już przez najintensywniejszy rozwój emocjonalny), ale jest wykorzystywana jako strategia regulacyjna u osób, które nie mają wewnętrznych umiejętności w tym obszarze. Sugerować mogą to między innymi badania przedstawiane przez Walsh (2009) lub Frideman i Thomas (2010, za: Boyer, 2014), którzy prezentują interakcje ze zwierzęciem jako działalność (np. mówienie do psa), która umożliwia

stabilizację emocjonalną w konkretnej sytuacji, takiej jak kłótnia rodzinna, czy pobyt w szpitalu. Warto również zauważyć, że największą ilość trudności przejawiały osoby, które substytuują kontakty międzyludzkie tymi międzygatunkowymi. Regulacja emocji stanowi kluczową rolę w podejmowaniu jakościowych interakcji społecznych (Lopes i in., 2005). Tak więc istnieje możliwość, że przy trudnościach w zarządzaniu nią, ludzie nie do końca potrafią odnaleźć się w sytuacjach społecznych i przez to łatwiej skierować się im ku relacji ze zwierzęciem.

Skala przywiązania do zwierząt domowych Lexington, która została użyta i zaadaptowana w badaniu własnym, uzyskała rzetelność zbliżoną do oryginalnego kwestionariusza (Johnson i in., 1992). Jest ona wysoka (alfa Cronbacha 0,80-0,91). Pomiar skalą umożliwia różnicowanie natężenia przywiązania do zwierząt towarzyszących u osób badanych. Jest on przeznaczona do stosowania przy badaniach naukowych.

Zakończenie

Warto pamiętać, że przywiązanie do zwierząt domowych zostało zmierzone za pomocą trzech czynników, ale uwzględniając natężenie konstruktów. *Kwestionariusz przywiązania do zwierząt domowych Lexington* nie pozwala na rozróżnienie np. przywiązania bezpiecznego, lękowego czy unikowego, co może mieć istotne konsekwencje dla otrzymanych wyników. Należy również zaznaczyć, że badania osobowości w kontekście przywiązania do zwierząt domowych oraz tego, jak związki te mają się do emocjonalnego funkcjonowania człowieka to obszar ciągle rozwijająca się. Jest to istotny oraz szeroki temat do pogłębionych analiz i dalszej eksploracji. Istotne jest również, aby w przyszłości walidować opisywaną skalę, co pozwoli na rewizję teorii oraz potwierdzenie jakości jej parametrów.

Literatura cytowana

- Bagley, D., Gonsman, V. (2005). Pet attachment and personality type. *Anthrozoös: A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals*, 18(1), 28-42.
doi.org/10.2752/089279305785594333
- Barnhart, G., Silverwood, A., Efirid, W., Wells, K. (2020). Animal Assisted Interventions on Therapy Farms for Those With Autism. *The Humanistic Psychologist*, 1-13.
<http://dx.doi.org/10.1037/hum0000217>
- Boyer, W. (2014). Using Interactions Between Children and Companion Animals to Build Skills in Self-Regulation and Emotion Regulation. W M. R. Jalongo, M. (Red.),

- Teaching compassion: Humane education in early childhood.* (s.33-46) Springer Science + Business Media. <https://doi.org/10.1007/978-94-007-6922-9>
- Charmaraman, L., Mueller, M. K., Richer, A. M. (2020). The role of pet companionship in online and offline social interactions in adolescence. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 37, 589-599. <https://doi.org/10.1007/s10560-020-00707-y>
- Coakley, A. B., Annese, C. D., Empoliti, J. H., Flanagan, J. M. (2021). The experience of animal assisted therapy on patients in an acute care setting. *Clinical Nursing Research*, 30(4), 401- 405, DOI: 10.1177/1054773820977198
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological assessment*, 4(1), 5.
- Czub, T. (2012). *Opis Kwestionariusza Trudności w Regulacji Emocji – DERS/PL*. [maszynopis niepublikowany]. Instytut Psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
- de Albuquerque, N., Costa, D., Rodrigues, G., Sessegolo, N., Machado, J., Rossi, T., MoretTatay, C., Irigaray, T. (2022). Personality Traits of Brazilian Pet Owners and Nonowners and Their Association with Attachment to Pets. *Anthrozoös: A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals*, 35(4), 1-11. <https://doi.org/10.1080/08927936.2022.2121046>
- DeMello, M. (2012). *Animals and Society. An Introduction to Human-Animal Studies* (wyd.1). Columbia University Press.
- Dinis, F. A., & Martins, T. L. F. (2016). Does cat attachment have an effect on human health? A comparison between owners and volunteers. *Pet Behaviour Science*, (1), 1-12. <https://doi.org/10.21071/pbs.v0i1.3986>
- Doliński, D.(2011). Regulacja emocji. W D., Doliński, W., Błaszczak (Red.) *Dynamika emocji. Teoria i praktyka* (wyd. 1, s.31-42). Wydawnictwo naukowe PWN.
- Eisenberg, N., Hofer, C., Sulik, M. J., Tracy, S. L. (2014) Self-Regulation, Effortful Control, and Their Socioemotional Correlates.W J. J.Gross (Red.) *Handbook of emotion regulation* (wyd. 2, s.157-172). The guilford press.
- Gadomski, A., Scribani, M.B., Tallman, N., Krupa, N., Jenkins, P., Lawrence W.S. (2022). Impact of pet dog or cat exposure during childhood on mental illness during adolescence: a cohort study. *BMC Pediatr*, 22 (572), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12887-022-03636-0>
- Gee, N. R., Griffin, J. A., & McCardle, P. (2017). Human–animal interaction research in school settings: Current knowledge and future directions. *Aera Open*, 3(3), 1-9, <https://doi.org/10.1177/2332858417724346>
- Gross, J. J. (2014). Emotion Regulation: Conceptual and Empirical Foundations. W J.J. Gross (Red.) *Handbook of emotion regulation* (wyd. 2, ss. 3-22). The guilford press.
- Hawkins, R. D., Williams, J. M., Scottish Society For The Prevention Of Cruelty To Animals Scottish Spca (2017). Childhood Attachment to Pets: Associations between Pet Attachment, Attitudes to Animals, Compassion, and Humane Behaviour. *International journal of environmental research and public health*, 14(5), 490. <https://doi.org/10.3390/ijerph14050490>
- Hyams E. (1972). *Zwierzęta w służbie człowieka*. (wyd. 1) Państwowe wydawnictwo naukowe.
- Johnson, P., Garrity, F., Stallones, L. (1992). Psychometric evaluation of the Lexington attachment to pets scale (LAPS). *Anthrozoös: A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals*, 5(3), 160-175. doi.org/10.2752/089279392787011395
- Kerns, K. A., Koehn, A. J., van Dulmen, M. H. M., Stuart-Parrigon, K. L., Coifman, K. G. (2017). Preadolescents’ relationships with pet dogs: Relationship continuity and

- associations with adjustment. *Applied Developmental Science*, 21(1), 67-80.
<http://dx.doi.org/10.1080/10888691.2016.1160781>
- Kertes, D. A., Liu, J., Hall, N. J., Hadad, N. A., Wynne, C. D., Bhatt, S. S. (2016). Effect of pet dogs on children's perceived stress and cortisol stress response. *Social Development*, 26(2), 382- 401. DOI: 10.1111/sode.12203
- Khalid, A., Naqvi, I., (2016). Relationship Between Pet Attachment and Empathy Among Young Adults. *Journal of Behavioural Sciences*, 26(1), 66.
- Korpikiewicz, H.(2001). Porozumienie ze zwierzęciem. przyczynek do międzygatunkowej komunikacji niewerbalnej. W H., Korpikiewicz (Red.) *Człowiek – zwierzę – cywilizacja. Aspekty humanistyczny*. (wyd. 1, s. 25-45). Drukarnia ProDRUK.
- Lange, L.(2019). „Rozmowy ze zwierzętami” czy „Rozmowy do zwierząt”? O poszukiwaniach odpowiedzi z antropologią komunikacji w tle. W T., Buliński, K., Linda-Gryca (Red.) *Kot/Pies/Człowiek O relacjach międzygatunkowych i kulturowych tego konsekwencjach* (wyd. 1, s. 25-45). Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Levinson, B. M. (1978). Pets and personality development. *Psychological reports*, 42(3), 1031-1038. <https://doi.org/10.2466/pr0.1978.42.3c.1031>
- London, M. D., Mackenzie, L., Lovarini, M., Dickson, C., Alvarez-Campos, A. (2020). Animal assisted therapy for children and adolescents with autism spectrum disorder: Parent perspectives. *Journal of autism and developmental disorders*, 50, 4492-4503. DOI: 10.1007/s10803- 020-04512-5
- Longobardi, C., Ribera, L. B., Prino, L. E., Fabris, M. A. (2022). Children pet ownership: Attachment to parents and psychological adjustment. *Journal of Psychological and Educational Research*, 30(1), 7-22.
- Lopes, P. N., Salovey, P., Côté, S., Beers, M., Petty, R. E. (2005). Emotion Regulation Abilities and the Quality of Social Interaction. *Emotion*. 5(1), 113-118.
<https://doi.org/10.1037/1528-3542.5.1.113>
- Magiera, A., Klocek, C., Penar, W. (2018a). Animaloterapia jako współczesne narzędzie poprawy zdrowia człowieka. *Sztuka leczenia*, 33(2), s.85-90.
- Mamzer, H.(2015). "Posthumanizm we współczesnych modelach rodzin: zwierzęta jako członkowie rodziny." W S. Grotowska, I. Taranowicz (red.) *Rodzina wobec wyzwań współczesności. Wybrane problemy*. (wyd. 1, s.151-176) Oficyna Wydawnicza Arboretum
- Maoz, I., Zubedat, S., Dolev, T., Aga-Mizrachi, S., Bloch, B., Michaeli, Y., Eshed, Y., Grinstein, D., Avital, A. (2021). Dog training alleviates PTSD symptomatology by emotional and attentional regulation. *European journal of psychotraumatology*, 12(1), 1995264.
<https://doi.org/10.1080/20008198.2021.1995264>
- Marks, S. G., Koepke, J. E., & Bradley, C. L. (1994). Pet attachment and generativity among young adults. *The Journal of Psychology*, 128(6), 641-650.
<http://dx.doi.org/10.1080/00223980.1994.9921292>
- McConnell, A. R., Lloyd, P. E., Humphrey, B. T. (2019). We Are Family: Viewing Pets as Family Members Improves Wellbeing, *Anthrozoös: A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals*, 32(4), 459-470.
DOI:10.1080/08927936.2019.1621516
- McLaughlin, K., & Hamilton, A. L. (2019). Exploring the influence of service dogs on participation in daily occupations by veterans with PTSD: A pilot study. *Australian occupational therapy journal*, 66(5), 648-655. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12606>

- Melson, G. F. (2003). Child development and the human-companion animal bond. *American behavioral scientist*, 47(1), 31-39. <https://doi.org/10.1177/0002764203255210>
- Muldoon, C., J., Williams, J., M., Currie, C. (2019). Differences in boys' and girls' attachment to pets in early-mid adolescence, *Journal of Applied Developmental Psychology*, 62, , 50-58. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2018.12.002>.
- Pachana, N., A., Massavelli, B., M., Robleda-Gomez S. (2011). A Developmental Psychological Perspective on the Human–Animal Bond W Ch., Blazina, G., B., D., Shen-Miller (Red.) *The Psychology of Human-Animal Bond* (wyd. 1, s. 151-166). Springer
- Potocka, A. (2019). Czy w terapii i edukacji potrzebny jest pies? W A. Potocka (red.) *Terapia i edukacja z psem* (wyd. 1, ss.12-38). PWN
- Reevy, G., Delgado, M. (2020). The Relationship Between Neuroticism Facets, Conscientiousness, and Human Attachment to Pet Cats. *Anthrozoös: A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals*, 33(3), 387-400. DOI:10.1080/08927936.2020.1746527
- Sable, P. (2013). The pet connection: An attachment perspective. *Clinical Social Work Journal*, 41, 93-99. <https://doi.org/10.1007/s10615-012-0405-2>
- Sane, P., Sawarkar, A. (2017). Comparative Study of Stress Levels Between Pet Owners and Non-Pet Owners. *Indian Journal Of Health And Wellbeing*, 8(9), 1055-1057.
- Sato, R., Fujiwara, T., Kino, S., Nawa, N., Kawachi, I. (2019). Pet Ownership and Children's Emotional Expression: Propensity Score-Matched Analysis of Longitudinal Data from Japan. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(5), 758.
doi: <https://doi.org/10.3390/ijerph16050758>
- Sorokowska, A., Słowińska, A., Zbieg, A., Sorokowski, P. (2014). *Polska adaptacja testu Ten Item Personality Inventory (TIPI)–TIPI-PL–wersja standardowa i internetowa*. WrocLab.
- Strelau, J. (2014). *Różnice indywidualne historia – determinanty – zastosowanie*. (wyd. 1) Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Su, B., Koda, N., Martens, P. (2018). How Japanese companion dog and cat owners' degree of attachment relates to the attribution of emotions to their animals. *PLOS ONE*, 13(1), e0190781. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0190781>
- Walsh, F. (2009). Human-Animal bonds II: The role of pets in family systems and family therapy. *Family process*, 48(4), 481-499. DOI: 10.1111/j.1545-5300.2009.01297.x.
- Wells, D., L. (2009). The effects of animals on human health and well-being. *Journal of social issues*, 65(3), 523-543. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2009.01612.x>
- Wanser, S. H., Vitale, K. R., Thielke, L. E., Brubaker, L., Udell, M. A. (2019). Spotlight on the psychological basis of childhood pet attachment and its implications. *Psychology research and behavior management*, 469-479 <https://doi.org/10.2147/PRBM.S158998>
- Vogt - Kostecka, M. (2019). Bliskość i skaza. O wszystkim tym co czyni niektóre zwierzęta domowymi. W T., Buliński, K., Linda-Gryca (Red.) *Kot/Pies/Człowiek O relacjach międzygatunkowych i kulturowych tego konsekwencjach* (wyd. 1, s. 49-60). Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Vormbrock, J. K., & Grossberg, J. M. (1988). Cardiovascular effects of human-pet dog interactions. *Journal of behavioral medicine*, 11(5), 509–517. <https://doi.org/10.1007/BF00844843>
- Vrbanac, Z., Zečević, I., Ljubić, M., Belić, M., Stanin, D., Brkljača Bottegaro, N., Jurkić, G., Skrlin, B., Bedrica, L., Žubčić, D. (2013). Animal assisted therapy and perception of loneliness in geriatric nursing home residents. *Collegium antropologicum*, 37(3), 973-976.

- Zawadzki, B., Strelau, J., Szczepaniak, P., Śliwińska, M. (1998). *Inwentarz Osobowości NEO-FFI Costy i McCrae: Adaptacja polska. Podręcznik.* (Wyd. 1) Pracownia Testów Psychologicznych PTP.
- Zilcha-Mano, S., Mikulincer, M., Shaver, P. R. (2011_a). An attachment perspective on human–pet relationships: Conceptualization and assessment of pet attachment orientations. *Journal of Research in Personality*, 45(4), 345-357. DOI: 10.1016/j.jrp.2011.04.001
- Zilcha-Mano, S., Mikulincer, M., Shaver, P. R. (2011_b). Pet in the therapy room: An attachment perspective on animal-assisted therapy. *Attachment & human development*, 13(6), 541-561. DOI: 10.1080/14616734.2011.608

Załączniki

Kwestionariusz przywiązania do zwierząt domowych Lexington

Instrukcja

Proszę o wypełnienie tego kwestionariusza w odniesieniu do zwierzęcia domowego, z którym Pan/Pani żyje najdłużej.

Odpowiedzi proszę udzielić według następujących kryteriów:

0=Zdecydowanie się nie zgadzam

1=Trochę się nie zgadzam

2=Trochę się zgadzam

3=Zdecydowanie zgadzam się

1.	Moje zwierzę domowe znaczy dla mnie więcej niż którykolwiek z moich przyjaciół.	0 1 2 3 4
2.	Dość często zwierzę się mojemu zwierzęciu domowemu.	0 1 2 3 4
3.	Wierzę, że zwierzęta domowe powinny mieć takie same prawa i przywileje jak członkowie rodziny.	0 1 2 3 4
4.	Wierzę, że moje zwierzę domowe jest moim najlepszym przyjacielem.	0 1 2 3 4
5.	Dość często, to jak ludzie reagują na moje zwierzę domowe wpływa na moje uczucia wobec nich.	0 1 2 3 4
6.	Kocham moje zwierzę domowe ponieważ ono jest bardziej lojalne wobec mnie niż większość ludzi w moim życiu.	0 1 2 3 4
7.	Sprawia mi przyjemność pokazywanie innym ludziom zdjęć mojego zwierzęcia domowego.	0 1 2 3 4
8.	Myślę, że moje zwierzę domowe jest po prostu tylko zwierzęciem.	0 1 2 3 4
9.	Kocham moje zwierzę domowe, bo nigdy mnie nie ocenia.	0 1 2 3 4
10.	Moje zwierzę domowe wie, kiedy źle się czuję.	0 1 2 3 4
11.	Często rozmawiam z innymi ludźmi o moim zwierzęciu domowym.	0 1 2 3 4
12.	Moje zwierzę domowe rozumie mnie.	0 1 2 3 4
13.	Wierzę, że miłość do mojego zwierzęcia domowego pomaga mi być w dobrym stanie.	0 1 2 3 4
14.	Zwierzę domowe zasługuje na tyle samo szacunku co ludzie.	0 1 2 3 4
15.	Moje zwierzę domowe i ja mamy bardzo bliskie relacje.	0 1 2 3 4

SKALA PRZYWIĄZANIA DO ZWIERZĄT DOMOWYCH LEXINGTON

16.	Mogłabym/mógłbym zrobić prawie wszystko, żeby dobrze opiekować się moim zwierzęciem domowym.	0 1 2 3 4
17.	Dość często bawię się z moim zwierzęciem domowym.	0 1 2 3 4
18.	Uważam moje zwierzę domowe za wspaniałego towarzysza.	0 1 2 3 4
19.	Moje zwierzę domowe sprawia, że jestem szczęśliwa/y.	0 1 2 3 4
20.	Czuję, że moje zwierzę domowe jest częścią mojej rodziny.	0 1 2 3 4
21.	Nie jestem zbyt przywiązany do mojego zwierzęcia domowego.	0 1 2 3 4
22.	Posiadanie zwierzęcia domowego sprawia, że czuję się bardziej szczęśliwsza/szczęśliwszy.	0 1 2 3 4
23.	Uważam moje zwierzę domowe za przyjaciela.	0 1 2 3 4
Obliczanie wyników: Pozycje 8 i 21 są odwrócone Ogólne przywiązanie: pozycje 10, 11, 13, 12, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23. Zastępowanie ludzi: pozycje 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9. Prawa zwierząt: pozycje 3, 8, 14, 16, 20.		